

PRIRODA

An aerial view of a winding river through a lush green landscape. The river flows through rolling hills and valleys, surrounded by dense green trees and grass. In the background, there are more hills and mountains under a clear sky. The overall scene is vibrant and natural.

NAŠA ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST

POSAVEC - POSAVEC - TEREK

CENTAR ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE ČAKOVEC

Priroda - naša zajednička odgovornost
radni priručnik za rad s učenicima s razvojnim teškoćama

Autori

Rahela Posavec, Robert Posavec, Vanja Terek

Grafičko oblikovanje

Robert Posavec

Nakladnik

Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec

ISBN 978-953-49061-1-8

Priručnik je nastao u sklopu projekta Zaštita prirode: naša zajednička odgovornost, financiranog sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja u sklopu Poziva za financiranje projekata u sklopu izvannastavnih aktivnosti osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova u školskoj godini 2023./2024.

Sve ilustracije u ovom priručniku generirane su pomoću alata ChatGPT.

Čakovec, siječanj 2025.

SADRŽAJ:

1. MOJ ZAVIČAJ - NIZINSKI DIO ZAVIČAJA.....	3
2. MOJ ZAVIČAJ - BREŽULJKASTI DIO ZAVIČAJA.....	7
3. VREMENSKA OBILJEŽJA ZAVIČAJA.....	11
4. STANIŠTA I ŽIVOTNE ZAJEDNICE.....	15
5. VODE U ZAVIČAJU.....	21
6. ŽIVOTNE ZAJEDNICE - BILJKE I ŽIVOTINJE U ŠUMI.....	26
7. ŽIVOTNE ZAJEDNICE - BILJKE I ŽIVOTINJE TRAVNJAKA.....	34
8. ODGOVORNO PONAŠANJE PREMA PRIRODI.....	39
9. ONEČIŠĆENJE I ZAŠTITA OKOLIŠA.....	44
10. NACIONALNI PARKOVI.....	49
DODATAK - ISHODI NASTAVNIH JEDINICA.....	61

Priručnik služi kao podrška učenicima s teškoćama u razvoju u svladavanju gradiva Prirode i društva. Zadaci pomažu lakšem usvajanju gradiva kroz vježbanje i ponavljanje.

I. MOJ ZAVIČAJ

NIZINSKI DIO ZAVIČAJA

GDJE MI ŽIVIMO? KAKO SE ZOVE NAŠE MJESTO I KRAJ U KOJEM SE NALAZIMO?

MOJE MJESTO SE ZOVE: _____

NAŠ ZAVIČAJ SE ZOVE: _____

MI ŽIVIMO U MEĐIMURJU.

MEĐIMURJE SPADA U NIZINSKU HRVATSKU. NAJVEĆI GRAD U MEĐIMURJU JE ČAKOVEC. DRUGA DVA GRADA SU PRELOG I MURSKO SREDIŠĆE.

NIZINSKA PODRUČJA SASSTOJE SE OD RAVNICA I RIJEKA.

RAVNICE ČINE LIVADE I POLJA.

NIZINSKE RIJEKE SU ŠIROKE I SPORE. MEĐIMURJE SE NALAZI IZMEĐU DVIJU RIJEKA - MURE I DRAVE.

VELIKI DIO MEĐIMURJA NALAZI SE NA NADMORSKOJ VISINI NIŽOJ OD 200 METARA. NA GEOGRAFSKOJ KARTI NIZINE SU PRIKAZANE ZELENOM BOJOM,

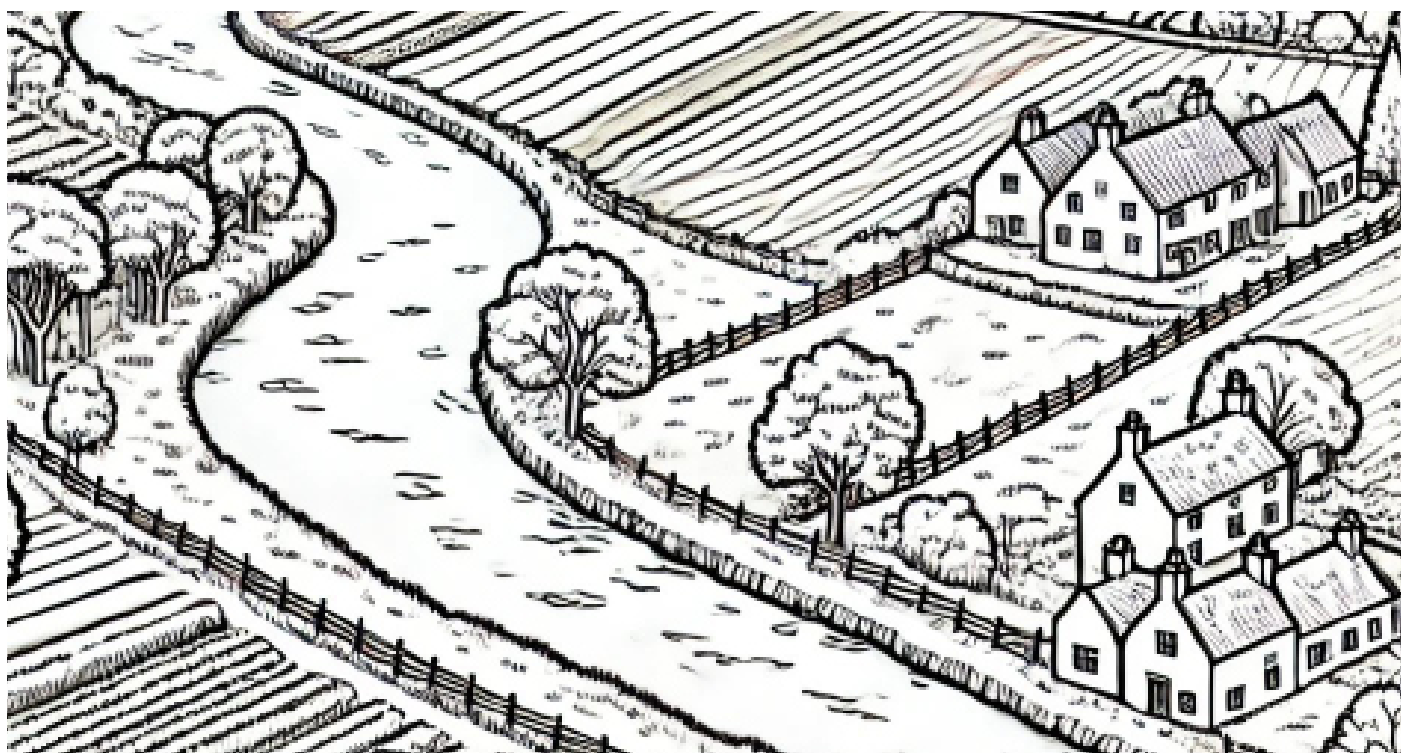
PREPOZNAJETE LI OBILJEŽJA NIZINSKOG KRAJA NA SLICI LIJEVO?

OBILJEŽJA NIZINSKOG KRAJA: _____, _____, _____

IZMEĐU KOJIH DVIJU RIJEKA SE NALAZI MEĐIMURJE?

_____, _____

PLAVOM BOJOM OBOJI RIJEKU. ZELENOM BOJOM OBOJI POLJA I LIVADE. KUĆE I DRVEĆE OBOJI BOJOM KOJOM ŽELIŠ.

GOSPODARSTVO U NIZINSKOM DIJELU MEĐIMURJA

U NIZINSKOM DIJELU MEĐIMURJA LJUDI SE BAVE POLJOPRIVREDOM. TO ZNAČI DA RADE NA POLJIMA.

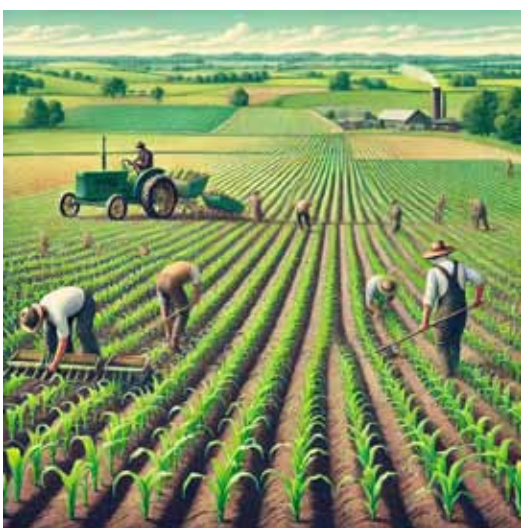
UZGAJAJU KUKURUZ, PŠENICU I KRUMPIR. BAVE SE UZGOJEM VOĆAKA: JABUKE, BRESKVE, JAGODE.

TAKOĐER SE BAVE I STOČARSTVOM - UZGOJEM ŽIVOTINJA: KRAVE, SVINJE, PILIĆI.

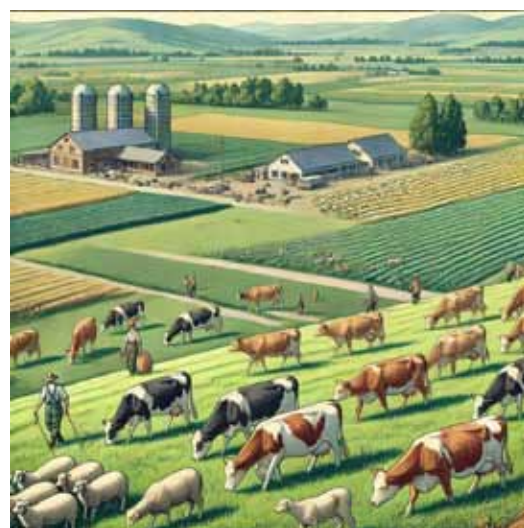
ZA RAD NA POLJU KORISTE ALATE I STROJEVE.

ALATI SU MOTIKA, GRABLJE, SANDUCI.

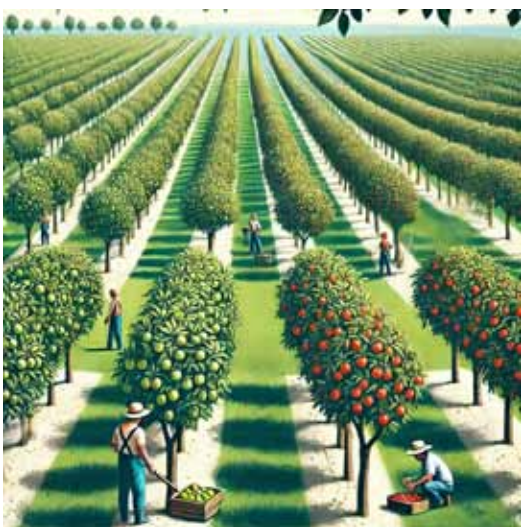
STROJEVI SU TRAKTOR, PRIKOLICA I KOMBAJN.

UZGOJ KUKURUZA

UZGOJ STOKE

BERBA JABUKA

ŽETVA PŠENICE

U KOJE GODIŠNJE DOBA SE BERU KUKURUZ I JABUKE?

ZADACI ZA PONAVLJANJE

ZAKRUŽI ONE GOSPODARSKE DJELATNOSTI KOJE PRIPADAJU NIZINSKOM DIJELU MEĐIMURJA

SPOJI GOSPODARSKE DJELATNOSTI S PRIPADAJUĆIM ALATIMA I STROJEVIMA

2. MOJ ZAVIČAJ BREŽULJKASTI DIO ZAVIČAJA

MI ŽIVIMO U MEĐIMURJU.

MEĐIMURJE DIJELIMO NA GORNJE MEĐIMURJE I DONJE MEĐIMURJE.

GORNJE MEĐIMURJE JE BREŽULJKASTI DIO MEĐIMURJA. SASTOJI SE OD MNOGO MALIH BREŽULJAKA.

VEĆA NASELJA U GORNJEM MEĐIMURJU SU ŠTRIGOVA I SVETI MARTIN NA MURI.

MNOGI LJUDI POSJEĆUJU BREŽULJKASTI DIO MEĐIMURJA I VINSKE KUĆE KOJE SE TAMO NALAZE. POPULARNO IZLETIŠTE JE I MLIN NA RIJECI MURI.

NAJVIŠI VRH MEĐIMURJA JE MOHOKOS, KOJI JE VISOK 344 METRA.

ŠTO VIDIŠ NA SLICI BREŽULJKASTOG DIJELA MEĐIMURJA?

KAKO SE ZOVE NAJVIŠI VRH MEĐIMURJA?

GOSPODARSTVO U BREŽULJKASTOM DIJELU MEĐIMURJA

BREŽULJKASTI DIO MEĐIMURJA ČINE MALA BRDA I BREŽULJCI. NA PADINAMA TIH BREŽULJAKA LJUDI SE BAVE VINOGRADARSTVOM I VOĆARSTVOM. UZGOJ VINOVE LOZE I PROIZVODNJA VINA GLAVNA SU DJELATNOST U BREŽULJKASTOM DIJELU NAŠEG ZAVIČAJA.

DRUGE DVIJE VAŽNE DJELATNOSTI SU VOĆARSTVO I TURIZAM. UZGAJAJU SE JABUKE, A MNOGI SU STANOVNICI SVOJE VIKENDICE PRETVORILI U KUĆE ZA ODMOR.

UZGOJ VOĆA

UZGOJ VINOVE LOZE

KUĆA ZA ODMOR

VINSKA KUĆA

ZAOKRUŽI SVE ŠTO NAM JE POTREBNO ZA UZGOJ VINOVE LOZE

ŠTO ČINI TURIZAM U BREŽULJKASTOM DIJELU MEĐIMURJA? KAKO NAZIVAMO DVIJE VRSTE KUĆA KOJE LJUDI POSJEĆUJU?

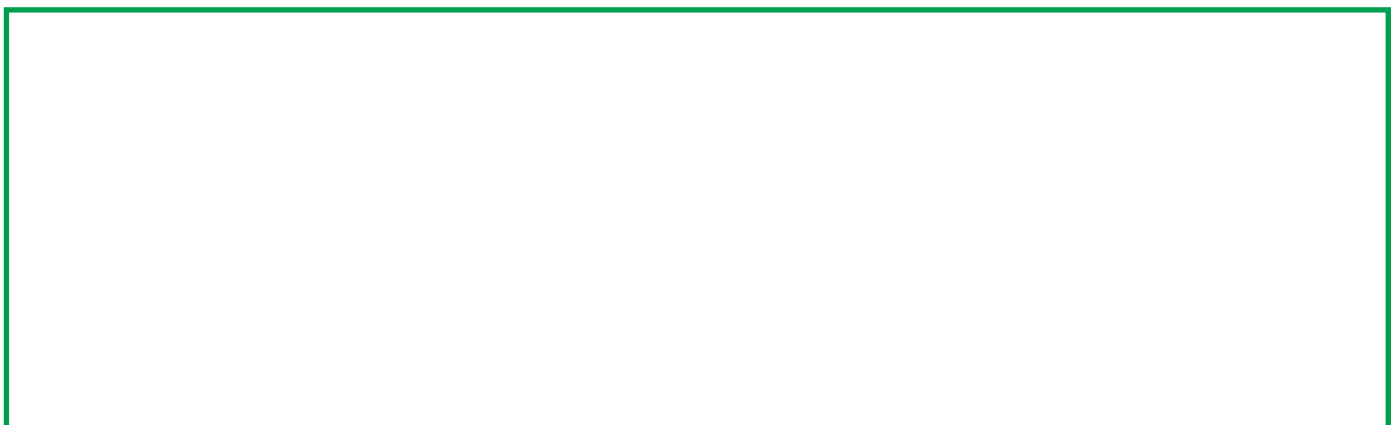

ŠTO PRIKAZUJU DONJE DVIJE SLIKE?

NACRTAJ GROZD

3. VREMENSKA OBILJEŽJA ZAVIČAJA - MEĐIMURJE

KOJE NAM GODIŠNJE DOBA SADA DOLAZI? ŠTO SE DOGAĐA U PRIRODI KADA SE MIJENJAJU GODIŠNJA DOBA?

PROLJEĆE

LJETO

JESEN

ZIMA

OBILJEŽJA PROLJEĆA

1. CVIJEĆE POČINJE RASTI I CVJETATI.
2. DRVEĆE DOBIVA NOVO, ZELENO LIŠĆE.
3. DANI POSTAJU DUŽI I TOPLIJI.
4. KIŠA ČESTO PADA I POMAŽE BILJKAMA DA RASTU.
5. PTICE SE VRAĆAJU I GRADE GNIJEZDA.

OBILJEŽJA LJETA

1. DANI SU TOPLI I VRUĆI.
2. DRVEĆE JE PUNO ZELENOG LIŠĆA.
3. LJUDI SE KUPAJU U RIJEKAMA I JEZERIMA.
4. NEBO JE ČESTO VEDRO I PLAVO.
5. SUNCE SJA JAKO I DUGO.

OBILJEŽJA JESENI

1. LIŠĆE NA DRVEĆU MIJENJA BOJU U CRVENO, ŽUTO I SMEĐE
2. VRIJEME POSTAJE HLADNIJE.
3. DANI POSTAJU KRAĆI.
4. KIŠA ČEŠĆE PADA I VJETAR ČESTO PUŠE.
5. LJUDI BERU GROŽĐE I JABUKE.

OBILJEŽJA ZIME

1. JUTARNJI MRAZ PREKRIVA TLO I BILJKE.
2. DANI SU KRATKI, A NOĆI DUGE.
3. TEMPERATURE SU NISKE, A PONEKAD PADNE SNIJEG.
4. MAGLA JE ČESTA UJUTRO I NAVEČER.
5. NEBO JE SIVO I OBLAČNO.

SVAKO GODIŠNJE DOBA DONOSI PROMJENE U PRIRODI, A I VREMENSKE PRILIKE SU RAZLIČITE.

ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV GODIŠNJEG DOBA KOJE SLIKA PRIKAZUJE!

ZAOKRUŽI TOČNE TVRDNJE!

1. ZIMI SU DANI DUGI I TOPLI.
2. ZIMI JE NEBO SIVO I OBLAČNO.
3. ZIMI SU TEMPERATURE NISKE, A PONEKAD PADNE SNIJEG.

1. LJETI SE LJUDI KUPAJU U RIJEKAMA.
2. LJETI SU PRISUTNE JUTARNJE MAGLE.
3. LJETI JE DRVEĆE PUNO ZELENOG LIŠĆA.

1. UJESEN CVASTU VISIBABE I KOCKAVICE.
2. UJESEN VRIJEME POSTAJE HLADNIJE.
3. JESEN JE VRIJEME KAD SE BERU JABUKE I GROŽĐE.

1. U PROLJEĆE DRVEĆE DOBIVA NOVO, ZELENO LIŠĆE.
2. U PROLJEĆE LIŠĆE PADA S DRVEĆA.
3. U PROLJEĆE SE VRAĆAJU PTICE I GRADE GNIJEZDA.

4. STANIŠTA I ŽIVOTNE ZAJEDNICE

SVAKO ŽIVO BIĆE ŽIVI NA ODREĐENOM PODRUČJU ILI STANIŠTU. STANIŠTE JE ŽIVOTNO PODRUČJE ŽIVOTINJA I BILJAKA KOJE ŽIVE U ISTIM ŽIVOTNIM UVJETIMA.

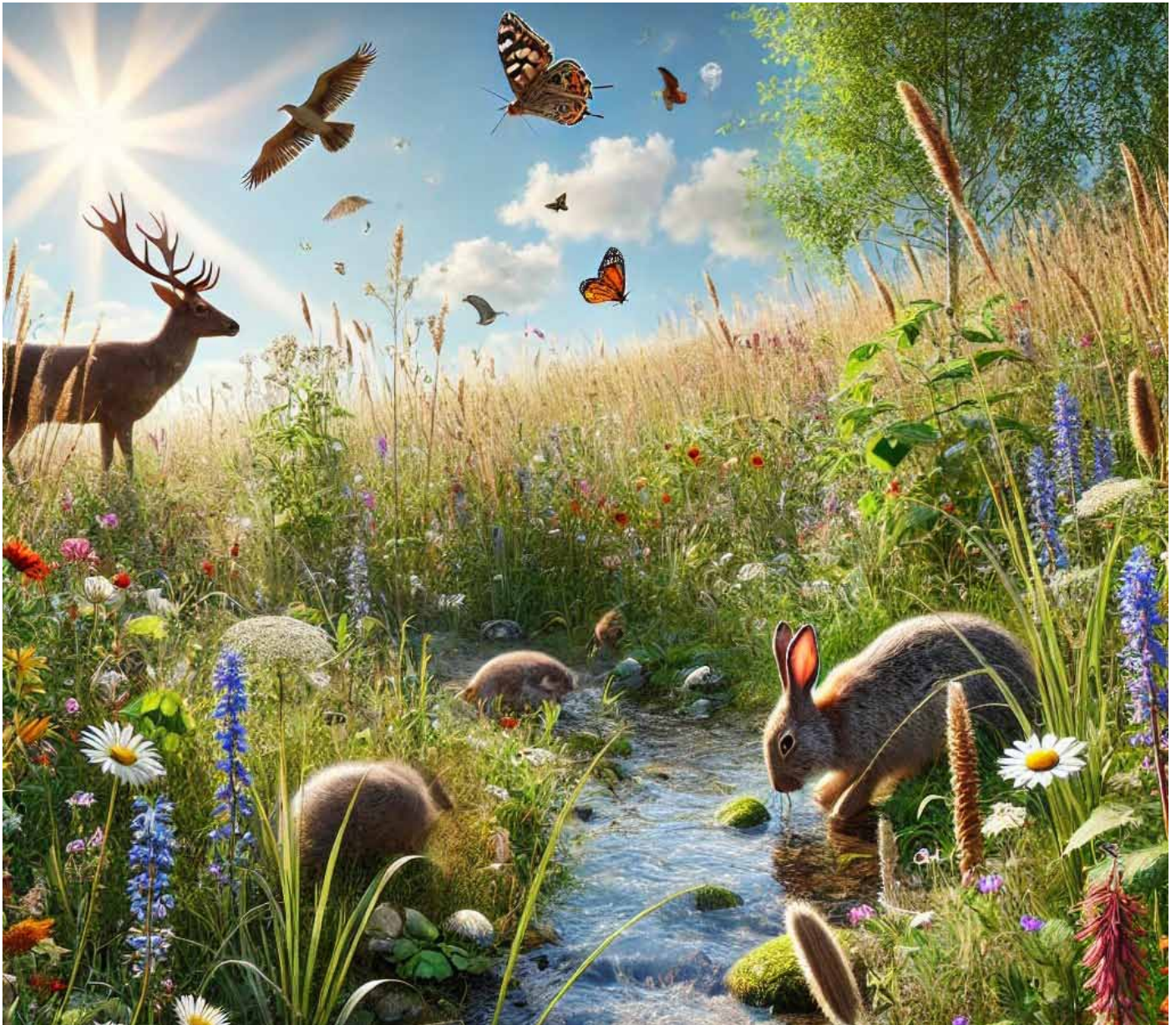
POSTOJE RAZLIČITE VRSTE STANIŠTA: ŠUME, LIVADE, MORA, RIJEKE, MOČVARE, JEZERA, PUSTINJE ...

SVA ŽIVA BIĆA KOJA ŽIVE NA ISTOM STANIŠTU ČINE ŽIVOTNU ZAJEDNICU.

EKOLOŠKI SUSTAV ČINE ŽIVA BIĆA (ŽIVOTINJE I BILJKE) I NEŽIVE TVARI (VODA, ZRAK, TLO, SUNCE) KOJE SE NALAZE NA ISTOM STANIŠTU.

SVI ORGANIZMI U ŽIVOTNOJ ZAJEDNICI

- **OVISE JEDNI O DRUGIMA**
- **OVISE O ŽIVOTNIM UVJETIMA NA STANIŠTU.**

VAŽNIJI ŽIVOTNI UVJETI SU: ZRAK, VODA, TOPLINA, SVJETLOST I TLO.

NAPIŠI BAREM 3 ŽIVOTINJE KOJE ŽIVE U ŠUMI, NA LIVADI, U RIJECI

ŠUMA: _____

LIVADA: _____

RIJEKA: _____

ŽIVA BIĆA KOJA ŽIVE NA NEKOM PODRUČJU OVISE O NJEMU I PRILAGOĐAVAJU SE UVJETIMA U KOJIMA ŽIVE (TEMPERATURA, NIZINE, PLANINE, VRIJEME).

POLARNI MEDVJED IMA GUSTO KRZNO KAKO BI ČUVAO TOPLINU U IZNIMNO HLADNIM KRAJEVIMA. RODA IMA DUGE NOGE KAKO BI SE LAKŠE KRETALA PO MOČVARAMA.

KOLIKO ĆE RAZLIČITIH BILJAKA I ŽIVOTINJA ŽIVJETI NA ODREĐENOM STANIŠTU OVISI O ŽIVOTNIM UVJETIMA.

BIORAZNOLIKOST SU RAZLIČITE VRSTE BILJAKA I ŽIVOTINJA KOJE ŽIVE NA ODREĐENOM PODRUČJU.

NEKA STANIŠTA SU OSKUDNA HRANOM I UVJETI ŽIVOTA SU VRLO TEŠKI PA JE TAMO BIORAZNOLIKOST MANJA (POLARNI KRAJEVI, PUSTINJE).

ŠTO MISLIŠ GDJE ŽIVI VIŠE BILJAKA I ŽIVOTINJA? ZAŠTO?

PITANJA ZA PONAVLJANJE

1. USMENO ODGOVORI NA PITANJA

- KOJA STANIŠTA VIDIŠ NA SLICI?

- KOJE ŽIVOTINJE I BILJKE VIDIŠ NA SLICI?

- ZAŠTO KRAVA NE MOŽE ŽIVJETI U ŠUMI, A MEDVJED NA LIVADI?

2. ZAOKRUŽI TOČAN ODGOVOR

1. STANIŠTE JE NEKO PODRUČJE NA KOJEM ŽIVE BILJKE I ŽIVOTINJE.

TOČNO

NETOČNO

2. MEDVJED, VJEVERICA I ZEC PRIPADAJU STANIŠTU LIVADE.

TOČNO

NETOČNO

3. SAV BILJNI I ŽIVOTINJSKI SVIJET NA NEKOM STANIŠTU ČINI ŽIVOTNU ZAJEDNICU.

TOČNO

NETOČNO

4. BILJKE I ŽIVOTINJE NE PRILAGOĐAVAJU SE UVJETIMA NA STANIŠTU.

TOČNO

NETOČNO

5. BIORAZNOLIKOST OVISI O ŽIVOTNIM UVJETIMA.

TOČNO

NETOČNO

ZAOKRUŽI SLIKE ŽIVOTINJA U NJIHOVOM PRIRODNOM STANIŠTU, A PREKRIŽI SLIKE ŽIVOTINJA U POGREŠNOM STANIŠTU.

5. VODE U ZAVIČAJU

MEĐIMURJE JE NAZVANO „ZEMLA MED DVEMI VODAMI“ JER JE SMJEŠTENI IZMEĐU DVIJU RIJEKA:

1) RIJEKA _____

2) RIJEKA _____

RIJEKA MURA MUTNA JE I DIVLJA DOK JE DRAVA BISTRA I PITOMA.

VODA KOJA TEČE POVRŠINOM KOPNA NAZIVA SE VODA TEKUĆICA.

RIJEKE I POTOCI SU VODE TEKUĆICE.

POTOCI U MEĐIMURJU: TRNAVA I BISTREC-RAKOVNICA.

SVAKA TEKUĆICA IMA SVOJ IZVOR I UŠĆE.

IZVOR JE MJESTO NA KOJEM RIJEKA IZVIRE IZ ZEMLJE.

UŠĆE JE MJESTO GDJE RIJEKA UTJEČE U DRUGU RIJEKU, MORE ILI JEZERO.

UŠĆE MURE U DRAVU NALAZI SE U LEGRADU.

NA RIJECI DRAVI IZGRAĐENA SU DVA UMJETNA JEZERA (JEZERO HE ČAKOVEC I DUBRAVSKO JEZERO) ZA POTREBE HIDROELEKTRANA.

RIJEKE SU BOGATE ŠLJUNKOM I PIJESKOM PA SU UZ NJIH NASTALE ŠLJUNČARE.

RIJEKE SE KORISTE I ZA RIBOLOV I REKREACIJU (MARINA KOD PRELOGA).

ŠLJUNČARE, RIBNJACI, JEZERA, MOČVARE, BARE SU VODE STAJAĆICE.

VODE STAJAĆICE SU VODE KOJE STOJE. TO SU SVE UDUBINE NA ZEMLJI U KOJIMA JE VODA. STAJAĆICE MOGU BITI SLATKE I SLANE.

PREMA KOLIČINE VODE STAJAĆICE DIJELIMO NA

- **LOKVE**
- **BARE**
- **MOČVARE**
- **JEZERA**
- **MORE – SLANA STAJAĆICA (JADRANSKO MORE).**

PITANJA ZA PONAVLJANJE

FOTOGRAFIJA PRIKAZUJE DVIJE VODE.

PROMOTRI SLIKU TE ISPOD NJIH UPIŠI VODA TEKUĆICA / VODA STAJAĆICA

ZAOKRUŽI SLIKU UŠĆA

DOVRŠI REČENICU:

NAJVEĆA VODA STAJAĆICA U MEĐIMURJU JE _____

ONO IZGLEDOM PODSJEĆA NA _____ MORE.

OBOJI

IZREŽI NAZIVE VRSTA VODA NA ZEMLJI

JEZERO

POTOK

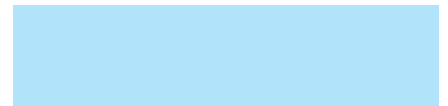
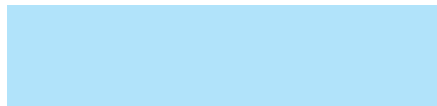
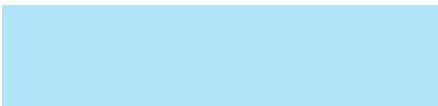
MORE

RIJEKA

MOČVARA

ISPOD SVAKE SLIKE ZALIJEPI ODGOVARAJUĆI NAZIV VODA NA ZEMLJI

6. ŽIVOTNE ZAJEDNICE - BILJKE I ŽIVOTINJE U ŠUMI

U ŠUMI RASTU BILJKE I ŽIVE ŽIVOTINJE.

ŽIVOTINJE ŽIVE U KROŠNJI DRVEĆA, U VISOKOJ TRAVI I NA TLU.

U KROŠNJI DRVEĆA ŽIVE PTICE – SOVA I DJETLIĆ.

U VISOKOJ TRAVI ŽIVI SRNA, ZEC, JEŽ.

NA TLU ŽIVE ZMIJA, MRAV I KUKCI.

BILJKE KOJE RASTU U ŠUMI SU VISOKA STABLA – BUKVA I HRAST, GLJIVE, ŠUMSKE JAGODE, PAPERAT.

ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV ŽIVOTINJE!

**SOVA NOĆU LETI I LOVI MALE ŽIVOTINJE U ŠUMI.
DJETLIĆ KLJUČA DRVO I TRAŽI KUKCE ZA HRANU.
SRNA TRČI KROZ ŠUMU I JEDE TRAVU I LIŠĆE.
ZEC SE SKRIVA U GRMLJU I VOLI JESTI TRAVU.
JEŽ IMA BODLJE I ŠETA ŠUMOM NOĆU.
ZMIJA SE ŠULJA PO TLU I LOVI MALE ŽIVOTINJE.
MRAVI MARLJIVO RADE I PRAVE SVOJA GNIJEZDA U ZEMLJI.**

SPOJI SLIKU BILJKE I RIJEČ KOJA JOJ PRIPADA!

SOVA

MRAV

SRNA

ZEC

DJETLIĆ

JEŽ

ZMIJA

BUKVA JE VISOKO STABLO S GLATKOM KOROM I ZELENYM LISTOVIMA. PAPRAT I VRGANJI RASTU NA ŠUMSKOM TLU MEĐU LIŠĆEM I TRAVOM. ŠUMSKA JAGODA IMA MALE CRVENE PLODOVE KOJI RASTU BLIZU ZEMLJE. HRAST JE SNAŽNO STABLO S VELIKIM GRANAMA I LISTOVIMA TE ŽIREVIMA KOJI RASTU NA GRANAMA.

ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV BILJKE!

SPOJI SLIKU BILJKE I RIJEČ KOJA JOJ PRIPADA!

BUKVA

GLJIVA

ŠUMSKE JAGODE

HRAST

PAPRAT

ZAOKRUŽI ŽIVOTINJE KOJE ŽIVE U KROŠNJI DRVEĆA, A PREKRIŽI ONE KOJE ŽIVE NA TLU!

ODIGRAJ IGRU MEMORY! SPOJI SLIKU I RIJEČ BILJAKA I ŽIVOTINJA.

DJETLIĆ

ZMIJA

DJETLIĆ

SRNA

ZEC

SRNA

JEŽ

ZMIJA

JEŽ

SOVA

ZEC

SOVA

MRAV

MRAV

BILJKE ZAOKRUŽI ZELENOM BOJOM, A ŽIVOTINJE ZAOKRUŽI PLAVOM BOJOM!

7. ŽIVOTNE ZAJEDNICE - BILJKE I ŽIVOTINJE TRAVNJAKA

TRAVNJAK JE PREKRIVEN TRAVOM I NISKIM BILJKAMA.

NA TRAVNJAKU RASTU BILJKE KAO ŠTO SU TRAVA, MASLAČAK, TRATINČICA, DJETELINA.

TRAVE SU NAJČEŠĆA BILJKA NA TRAVNJAKU, A MNOGE ŽIVOTINJE SE HRANE NJIMA. NA TRAVNJAKU ŽIVE I MNOGE MALE ŽIVOTINJE POPUT SKAKAVACA, BUBAMARA, MRAVA.

LEPTIRI I PČELE ČESTO LETE IZNAD CVJETOVA, A GUŠTERI I ŽABE SE SKRIVAJU U TRAVI.

SPOJI SLIKU BILJAKA I ŽIVOTINJA S RIJEČI!

MASLAČAK

TRATINČICA

DJETELINA

SKAKAVAC

BUBAMARA

LEPTIR

ODGOVORI NA PITANJA!

NABROJI TRI BILJKE KOJE RASTU NA TRAVNJAKU! _____

NABROJI TRI ŽIVOTINJE KOJE ŽIVE NA TRAVNJAKU! _____

KOJE SE ŽIVOTINJE SKRIVAJU U TRAVI? _____

KOJA ŽIVOTINJA ŽIVI ISPOD ZEMLJE?

ZAOKRUŽI TVRDNJE KOJE SU TOČNE!

TRAVNJAK JE PREKRIVEN TRAVOM I NISKIM BILJKAMA.

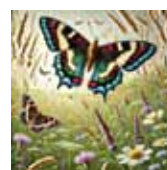
NA TRAVNJAKU ŽIVE VUKOVI I MEDVJEDI.

GUŠTERI I ŽABE SE SKRIVAJU U TRAVI.

NA TRAVNJAKU IMA PUNO KAMENJA.

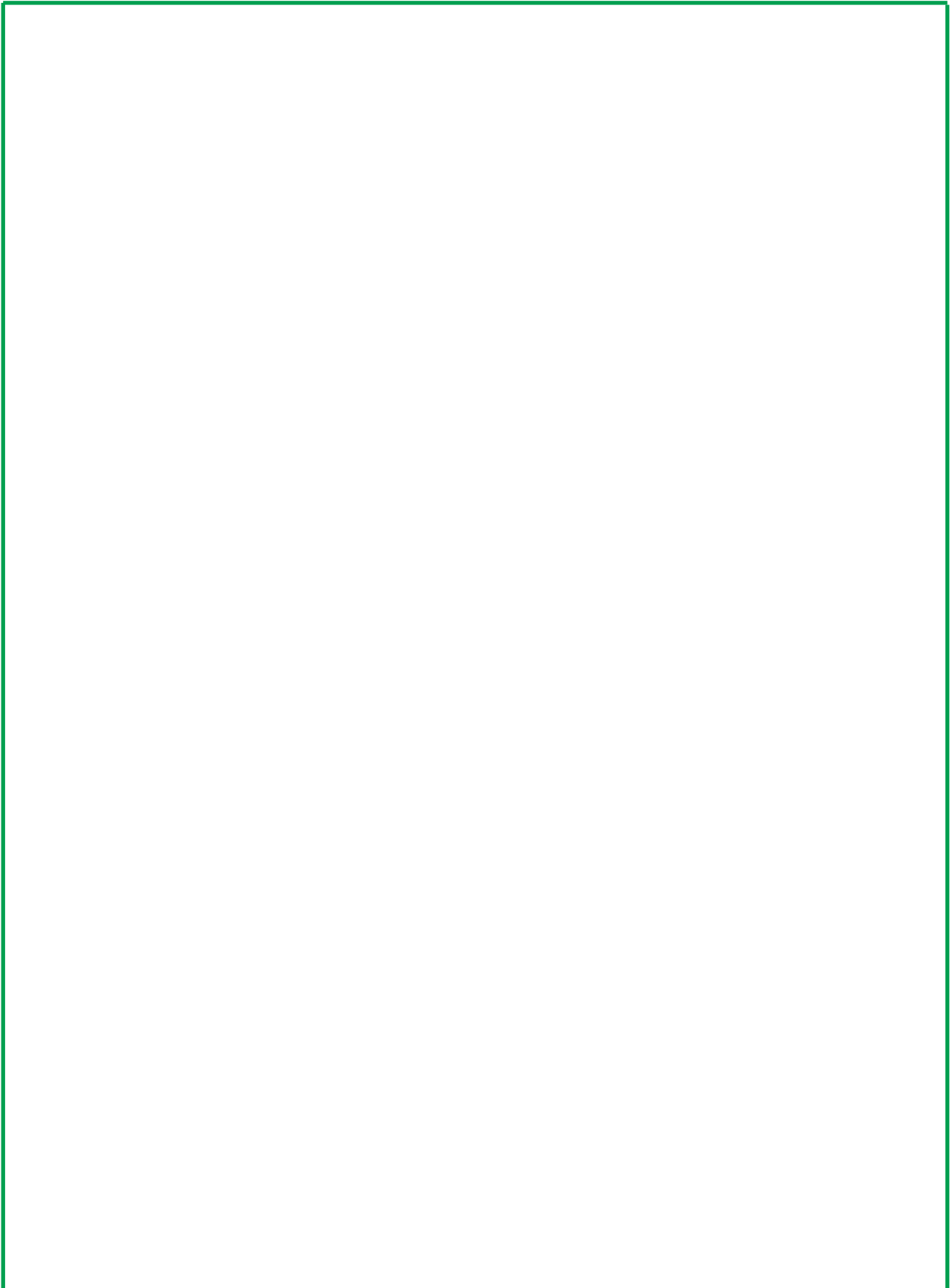
MASLAČAK, TRATINČICU I DJETELINU MOGU VIDJETI NA TRAVNJAKU.

BILJKE ZAOKRUŽI ZELENOM BOJOM, A ŽIVOTINJE ZAOKRUŽI PLAVOM BOJOM!

OTIĐI NA OBLIŽNJI TRAVNJAK. PROMATRAJ BILJKE I ŽIVOTINJE KOJE MOŽEŠ NA NJEMU PRONAĆI.

NACRTAJ TRAVNJAK I NA NJEMU ZAPIŠI ILI NACRTAJ BILJKE I ŽIVOTINJE KOJE SI VIDIO!

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for a student to draw a meadow and list or draw the plants and animals they observed there.

NA PRAZNE CRTE UPIŠI RIJEČI: TRAVOM, BILJKAMA, TRAVA, MASLAČAK, TRATINČICA, DJETELINA, TRAVA, ŽIVOTINJE, SKAKAVAC, BUBAMARA, MRAV, LEPTIRI, PČELE, GUŠTERI, ŽABE, KRTICA.

TRAVNJAK JE PREKRIVEN _____ I NISKIM _____.

NA TRAVNJAKU RASTU BILJKE _____, _____, _____,
_____.

NAJČEŠĆA BILJKA NA TRAVNJAKU JE _____.

TRAVOM SE HRANE MNOGE _____.

NA TRAVNJAKU ŽIVE I MALE ŽIVOTINJE KAO ŠTO SU _____, _____,
_____.

IZNAD CVJETOVA LETE _____ I _____.

U TRAVI SE SKRIVAJU _____ I _____.

TRAVNJACI SU DOM MNOGIM BILJKAMA I ŽIVOTINJAMA. BILJKE NA TRAVNJAKU POMAŽU ŽIVOTINJAMA DA PRONAĐU HRANU. VAŽNO JE BRINUTI SE O TRAVNJACIMA JER NA TAJ NAČIN ČUVAMO PRIRODU.

8. ODGOVORNO PONAŠANJE PREMA PRIRODI

POGLEDAJ FOTOGRAFIJE TE ISPOD NJIH UPIŠI ČIST OKOLIŠ / ZAGAĐEN OKOLIŠ

**U KOJEM OKOLIŠU BI RADIJE BORAVIO/LA?
ŠTO MISLIŠ KAKO JE NASTAO ZAGAĐEN OKOLIŠ?**

LJUDI NA RAZNE NAČINE ZAGAĐUJU OKOLIŠ.

ZNAŠ LI NEKE OD NJIH?

OSIM ŠTO BACAJU SMEĆE LJUDI KRČE ŠUME, ISPUŠTAJU OTROVNE PLINOVE (AUTOMOBILI, TVORNICE), PALE VATRU, UBIJAJU ŽIVOTINJE...

PROČITAJ ŠTO TI MOŽEŠ UČINITI DA POMOGNEŠ PRIRODI I ZAOKRUŽI ONO ŠTO VEĆ RADIŠ

- **POKUPI SMEĆE KAD GA VIDIŠ**
- **HODAJ ILI VOZI BICIKL**
- **KORISTI PLATNENU VREĆICU U DUĆANU**
- **IGRAČKE S KOJIMA SE NE IGRAŠ POKLONI NEKOME**
- **ISKLJUČI UREĐAJE IZ STRUJE KOJI SE NE KORISTE**
- **KORISTI VIŠEKRATNU BOCU ZA VODU**
- **UGASI SVIJETLO KAD IZAĐEŠ IZ SOBE**
- **ZATVORI PROZOR AKO JE UPALJENO GRIJANJE ILI KLIMA**
- **KAD PEREŠ ZUBE UGASI VODU**
- **ODVAJAJ OTPAD**
- **ZAŠI RUPU NA ODJEĆI I PONOVRNO JU OBUCI**
- **SKUPLJAJ PLASTIČNE BOCE**

SLIKE KOJE PRIKAZUJU UNIŠTAVANJE PRIRODE PREKRIŽI **CRVENOM** BOJOM

NA CRTU ISPOD SLIKE NAPIŠI ŠTO ZNAČE OVI ZNAKOVI

UKOLIKO NE POŠTUJEŠ OVE ZNAKOVE OČEKUJ KAZNU!

POVEŽI SUPROTNOSTI

9. ONEČIŠĆENJE I ZAŠTITA OKOLIŠA

SVAKO ŽIVO BIĆE IMA PRAVO NA ŽIVOT U ČISTOM I ZDRAVOM OKOLIŠU!

BACANJEM SMEĆA LJUDI ZAGAĐUJU I ONEČIŠĆUJU OKOLIŠ U KOJEM ŽIVE.

UZROK:

- **AUTOMOBILI I TVORNICE ZAGAĐUJU ZRAK**
- **SMEĆE I PLASTIKA ONEČIŠĆUJU VODU**
- **OPASNE TEKUĆINE ONEČIŠĆUJU TLO**

POSLJEDICE:

- **UGIBANJE ŽIVOTINJA**
- **NEZDRAVA HRANA I NEPITKA VODA**
- **BOLESTI KOD LJUDI**

SVI LJUDI MORAJU ČUVATI OKOLIŠ I BRINUTI O NJEGOVOJ ČISTOĆI. KAKO BI ŠTO MANJE ZAGAĐIVALI PRIRODU MORAMO RAZVRSTAVATI OTPAD.

OTPAD SE MORA ODVAJATI U POSEBNE KANTE ILI VREĆE.

ZNAŠ LI KOJA VRSTA OTPADA IDE U KOJI SPREMNIK?

PLAVI SPREMNIK - _____

ŽUTI SPREMNIK - _____

ZELENI SPREMNIK - _____

SMEDI SPREMNIK - _____

POVEŽI OTPAD SA ODGOVARAJUĆIM SPREMNIKOM

SPOJI POČETAK I KRAJ REČENICE

SMEĆE ODLAŽEMO

POD KLUPU.

U KOŠ ZA SMEĆE.

OTPAD BACAMO

U SPREMNIKE.

PO ULICI.

OBOJI SPREMNIK U ŽUTU BOJU I SAMO ONE PREDMETE KOJI IDU U ŽUTI SPREMNIK

NEKI OTPAD MOŽEMO PONOVO UPOTRIJEBITI. PAPIR, PLASTIKU, STAKLO I METAL MOŽEMO RECIKLIRATI. ZATO JE VAŽNO ODVAJATI OTPAD!

RECIKLIRANJE JE PRERADA I PONOVA UPOTREBA VEĆ KORIŠTENIH PROIZVODA.

PRIMJER:

- **OBOJI STAKLENKU TEMPERAMA ILI UKRASI UŽETOM KOJE ĆEŠ OMOTATI OKO STAKLENKE. DOBIT ĆEŠ ZANIMLJIV STALAK ZA OLOVKE.**
- **OD ROLE PAPIRA NAPRAVI UKRASE**
- **ZALIJEPI POKLOPAC NA STAROJ LIMENCI, IZREŽI RUPU NA NJEMU, UKRASI JU I ISKORISTI KAO ŠPARAVAC.**

AKO SVI PAZIMO NA ČISTOĆU OKOLIŠA, ŽIVJET ĆEMO NA LIJEPOM I ČISTOM PLANETU ZEMLJI!

10. NACIONALNI PARKOVI

NACIONALNI PARKOVI SU ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE KOJA SE ČUVAJU ZBOG SVOJE POSEBNE LJEPOTE. U NJIMA ŽIVI PUNO BILJAKA I ŽIVOTINJA.

STROGO JE ZABRANJENO UBIJATI ŽIVOTINJE I BRATI CVIJEĆE.

CILJ JE OČUVATI PRIRODU I OMOGUĆITI LJUDIMA DA UŽIVAJU U NJIHOVIM LJEPOTAMA.

U REPUBLICI HRVATSKOJ NALAZI SE 8 NACIONALNIH PARKOVA:

- 1. PLITVIČKA JEZERA**
- 2. KRKA**
- 3. PAKLENICA**
- 4. BRIJUNI**
- 5. KORNATI**
- 6. RISNJAK**
- 7. SJEVERNI VELEBIT**
- 8. MLJET**

PLITVIČKA JEZERA

NACIONALNI PARK PLITVIČKA JEZERA POZNATA SU PO PREKRASNIM JEZERIMA I VELIKIM SLAPOVIMA.

TAMO ŽIVE MNOGE ŽIVOTINJE POPUT MEDVJEDA I VUKOVA.

KRKA

**NACIONALNI PARK KRKA IMA PUNO LIJEPIH SLAPOVA I RIJEKU KRKU.
NA RIJECI SE NALAZI OTOČIĆ S CRKVOM I STARIM SAMOSTANOM.**

PAKLENICA

**NACIONALNI PARK PAKLENICA JE PLANINSKI PARK S VISOKIM STIJENAMA GDJE LJUDI
VOLE PLANINARITI.
U PARK ODLAZE LJUDI KOJI SE BAVE PENJANJEM PO STIJENAMA.**

BRIJUNI

NACIONALNI PARK BRIJUNI SU OTOCI S PUNO ZELENILA I DIVLJIH ŽIVOTINJA.

KORNATI

**NACIONALNI PARK KORNATI JE PARK U KOJEM UŽIVAJU RONIOCI JER JE MORE ČISTO I PUNO RIBA.
KORNATI SU SKUPINA OTOKA.**

RISNJAK

NACIONALNI PARK RISNJAK JE PLANINSKI PARK U KOJEM ŽIVI RIS PO KOJEM JE PARK DOBIO IME. PARK JE PUN ŠUMA I IZVORA VODE.

SJEVERNI VELEBIT

NACIONALNI PARK SJEVERNI VELEBIT JE PLANINA S PUNO LIJEPIH STAZA ZA ŠETNJU.

MLJET

NACIONALNI PARK MLJET JE OTOK S VELIKIM SLANIM JEZERIMA I GUSTOM ŠUMOM.

PROVJERA

1. NACIONALNI PARKOVI SU ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE.

TOČNO   NETOČNO

2. U REPUBLICI HRVATSKOJ IMA 8 NACIONALNIH PARKOVA.

TOČNO   NETOČNO

3. NACIONALNI PARK PLITVIČKA JEZERA POZNAT JE PO JEZERIMA I SLAPOVIMA.

TOČNO   NETOČNO

4. U RISNJAKU ŽIVI RIS.

TOČNO   NETOČNO

5. KRKA IMA PUNO LIJEPIH SLAPOVA I RIJEKU KRKU.

TOČNO   NETOČNO

6. MLJET JE OTOK S VELIKIM SLANIM JEZERIMA I GUSTOM ŠUMOM.

TOČNO   NETOČNO

KOJA SLOVA NEDOSTAJU?

R__NJ_K
V_L_B_T

P__ITV__ČK_ J_Z_RA

MLJ__

SJ__V_R_I

K_R__AT__

B__I_UNI

K_K_

DOPUNI REČENICE

NACIONALNI PARKOVI SU _____. ONI SE ČUVAJU ZBOG SVOJE _____.

U NJIMA ŽIVI PUNO _____ I _____.

STROGO JE ZABRANJENO _____ PRIRODE.

U REPUBLICI HRVATSKOJ IMA _____ NACIONALNIH PARKOVA.

NACIONALNI PARKOVI U HRVATSKOJ SU _____, _____, _____, _____, _____, _____.

NAJVEĆI I NAJSTARIJI NACIONALNI PARK SU PLITVIČKA JEZERA.

NAJMANJI NACIONALNI PARK SU BRIJUNI.

NAJMLAĐI NP JE NACIONALNI PARK SJEVERNI VELEBIT.

IZREŽI SLIKE NP I ZALIJEPI IH U BILJEŽNICU. ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV SVAKOG NACIONALNOG PARKA. NEKA TI POMOGNU SLIKE NA POČETKU STRANICE.

IZREŽI SLIKE NP I ZALIJEPI IH U BILJEŽNICU. ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV SVAKOG NACIONALNOG PARKA. NEKA TI POMOGNU SLIKE NA POČETKU STRANICE.

IZREŽI SLIKE NP I ZALIJEPI IH U BILJEŽNICU. ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV SVAKOG NACIONALNOG PARKA. NEKA TI POMOGNU SLIKE NA POČETKU STRANICE.

IZREŽI SLIKE NP I ZALIJEPI IH U BILJEŽNICU. ISPOD SLIKE NAPIŠI NAZIV SVAKOG NACIONALNOG PARKA. NEKA TI POMOGNU SLIKE NA POČETKU STRANICE.

ODGOVORE POTRAŽI U TEKSTU I ZAOKRUŽI ONO ŠTO JE TOČNO.

NAJMLAĐI NP JE:

RISNJAK   SJEVERNI VELEBIT

NP U KOJEM UŽIVAJU RONIOCI JER JE MORE ČISTO I IMA PUNO RIBA JE:

PLITVIČKA JEZERA   KORNATI

NAJMANJI NP SU:

BRIJUNI   MLJET

NP U KOJEM ŽIVI RIS JE:

KRKA   RISNJAK

NP U KOJEM LJUDI PLANINARE I PENJU SE PO STIJENAMA JE:

PAKLENICA   BRIJUNI

NAJVEĆI I NAJSTARIJI NP JE:

MLJET   PLITVIČKA JEZERA

ISHODI NASTAVNIH JEDINICA

1. MOJ ZAVIČAJ - NIZINSKI DIO ZAVIČAJA

PP OŠ DRA.7.1.

Učenik opisuje osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom

- imenuje svoj zavičaj
- opisuje osnovna reljefna obilježja svojeg zavičaja
- navodi osnovne gospodarske djelatnosti svojeg zavičaja

2. MOJ ZAVIČAJ - BREŽULJKASTI DIO ZAVIČAJA

PP OŠ DRA.7.1.

Učenik opisuje osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom

- imenuje svoj zavičaj
- opisuje osnovna reljefna obilježja svojeg zavičaja
- navodi osnovne gospodarske djelatnosti svojeg zavičaja

3. VREMENSKA OBILJEŽJA ZAVIČAJA - MEĐIMURJE

PP OŠ PID B.2.2.

Učenik opisuje promjene u prirodi tijekom pojedinih godišnjih doba na temelju promatranja.

- prepoznaje promjene vezane uz pojedino godišnje doba

PP OŠ PRI B.6.4.

Učenik identificira cikličke pojave u prirodi na primjerima iz žive i nežive prirode u svojem okolišu.

- opisuje promjene u prirodi s obzirom na godišnja doba

PP OŠ DRA.7.1.

Učenik opisuje osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom

- opisuje osnovna klimatska obilježja svojeg zavičaja

4. STANIŠTA I ŽIVOTNE ZAJEDNICE

PP OŠ PID A.3.1.

Učenik opisuje prirodna obilježja i društvene sadržaje neposredne okolice.

- razlikuje ekosustave u neposrednoj okolini

PP OŠ PRI B.5.4.

Učenik opisuje međudnose u prirodi promatrajući svoj okoliš.

- povezuje osnovne prilagodbe živih bića sa životnim uvjetima staništa na temelju promatranja i istraživanja u neposrednom okolišu i praktičnih radova

PP OŠ PRI B.6.1.

Učenik opisuje međusobne odnose živih bića istog staništa na temelju opažanja.

- opisuje životne uvjete na različitim staništima

5. VODE U ZAVIČAJU

PP OŠ DRA.5.1.

Učenik opisuje osnovne prirodne pojave i procese u prostoru.

- navodi osnovna obilježja voda tekućica i voda stajaćica.
- prepoznaje more, rijeku i jezero

Ishodi nastavnih jedinica dio su **Posebnog nastavnog programa za osnovnu i srednju školu za učenike s teškoćama u razvoju.**

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_04_42_742.html

6. ŽIVOTNE ZAJEDNICE - BILJKE I ŽIVOTINJE U ŠUMI

PP OŠ DRA.7.1.

Učenik opisuje osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom

– opisuje osnovna obilježja biljnog pokrova u svojem zavičaju

PP OŠ PRI A.8.2.

Učenik razvrstava živa bića u neposrednom okolišu na temelju njihove srodnosti i raznolikosti

– prepoznaje najvažnije skupine biljaka i životinja

7. ŽIVOTNE ZAJEDNICE - BILJKE I ŽIVOTINJE TRAVNJAKA

PP OŠ DRA.7.1.

Učenik opisuje osnovna geografska obilježja svojeg zavičaja koristeći se geografskom kartom

– opisuje osnovna obilježja biljnog pokrova u svojem zavičaju

PP OŠ PRI A.8.2.

Učenik razvrstava živa bića u neposrednom okolišu na temelju njihove srodnosti i raznolikosti

– prepoznaje najvažnije skupine biljaka i životinja

8. ODGOVORNO PONAŠANJE PREMA PRIRODI

PP OŠ PID B.3.3.

Učenik primjenjuje pravila odgovornog ponašanja prema prirodi

– razlikuje čisti i onečišćeni okoliš

– prepoznaje važnost čistog okoliša za vlastito zdravlje

– opisuje ekološki odgovorno ponašanje na temelju vlastitog iskustva

– daje pozitivan primjer svog djelovanja na prirodu

– navodi pravila očuvanja okoliša

PP OŠ DR D.6.1.

Učenik razlikuje najčešće vrste onečišćenja okoliša i mjere zaštite.

– primjenjuje osnovna pravila očuvanja okoliša u svakodnevnom životu

9. ONEČIŠĆENJE I ZAŠTITA OKOLIŠA

PP OŠ PRI B.6.2.

Učenik razlikuje uzroke narušavanja uravnoteženog stanja u prirodi na primjerima iz svoje zajednice.

– opisuje uzroke onečišćenja zraka, vode i tla na temelju promatranja u svom neposrednom okolišu

– navodi načine zbrinjavanja otpada

– povezuje prirodne nepogode i katastrofe s narušavanjem uravnoteženog stanja u prirodi

PP OŠ PRI B.6.3.

Učenik povezuje održavanje uravnoteženog stanja u prirodi s održivosti života.

– opisuje posljedice onečišćenja zraka, vode i tla na živa bića

10. NACIONALNI PARKOVI

PP OŠ DR D.8.1.

Učenik opisuje primjere zaštićene prirodne i kulturne baštine u Hrvatskoj te važnost zaštićenih područja

- imenuje nacionalne parkove RH

Ishodi nastavnih jedinica dio su **Posebnog nastavnog programa za osnovnu i srednju školu za učenike s teškoćama u razvoju.**

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_04_42_742.html

